

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาตนเองของคนให้มีคุณภาพ จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาก็คือมุ่งพัฒนาบุคคล ให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ขั้นพื้นฐาน สามารถพัฒนาความคิด วิเคราะห์ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อการพัฒนาตนเองและดำรงชีวิตในแนวทางที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเองและสังคม ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องเน้นความมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นปัจเจก กระบวนการและผลผลิต ซึ่งสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานเพื่อเตรียมคนให้มีคุณลักษณะ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี ซึ่งนั่นคือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และทัดเทียมกันทั่วประเทศ (บุญทิพย์ สุริยวงศ์. 2544 : 64)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 : แนวการจัดการศึกษา ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 24 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ ใช้ป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ

เรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 24-33)

การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น ต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนและการบริหารงานวิชาการก็ถือว่าเป็นงานหนึ่งซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียน ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษาที่จะปรากฏชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน (บุญทิพย์ สุริยวงศ์. 2544 : 65) นอกจากนี้ งานวิชาการยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยดูที่ผลผลิตการศึกษาคือ ตัวนักเรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ยอมรับ ชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่แตกต่างจากงานอื่น ๆ ในโรงเรียนที่เป็นงานสนับสนุนและเป็นงานที่มีความสำคัญอันดับรอง ผู้บริหาร และครูจึงควรให้ความสนใจ และทุ่มเทให้กับการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุดด้วย (ทองสุข รวยสูงเนิน. 2540 : 19) จากเหตุผลข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริม และสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูผู้สอน จัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป (รุจิรี ภู่อารยะ. 2545 : 57)

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นผู้บริหาร โรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญต่อหน่วยงาน เพราะ ผู้บริหารเป็นหัวใจของหน่วยงานหรือองค์กร ทุกหน่วยงานย่อมปรารถนาและให้การยอมรับนับถือผู้บริหารที่มีคุณภาพ นั่นคือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ความชำนาญ มีประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล แต่เหนือสิ่งอื่นใดคือความเป็นผู้มีคุณธรรมในจิตใจ และมีจริยธรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธาซึ่งคุณธรรมถือเป็นคุณสมบัติอันสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถครองตน ครองคน ครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อมรา เล็กเริงสินธุ์. 2542 : 3) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรทางการศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญ

ในการผลักดันให้การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ภารกิจด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ลำดับเป็นอันดับแรก นอกจากนั้น การบริหารและการจัดการศึกษาในอนาคต จะเน้นการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อรองรับเจตนารมณ์ดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปนี้ จึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาท และวิธีการบริหารของตนใหม่ โดยจะต้องมีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาองค์กรของตนให้มีความเป็นเลิศทางด้านการจัดการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับปฐมวัย (อนุบาล) ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การศึกษาระดับชาติ (National Test) ประจำปีการศึกษา 2551 ในส่วนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 (2551 : 9) ปรากฏว่าวิชาภาษาไทย นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 41.50 วิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 40.15 วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 38.39 และวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 34.66 ซึ่งพิจารณารวมแล้วปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับคุณภาพค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างกันของระบบการบริหารจัดการของแต่ละสถานศึกษารวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนแต่ละคนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ของ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2551 : 45) ที่พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไปเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่สามารถทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้และยังไม่สามารถประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่วนสถานศึกษายังมีรูปแบบและกระบวนการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ชัดเจน และต่อเนื่อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องยังมีน้อย

รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสอง โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 58 โรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า มาตรฐานที่ 11 และมาตรฐานที่ 14 ด้านผู้บริหารไม่ได้ มาตรฐาน โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ 11.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำทางวิชาการ ตัวบ่งชี้ 11.3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการ และการจัดการ ตัวบ่งชี้ 14.1 มีหลักสูตรที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนและท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ 14.4 มีการส่งเสริมและพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และสื่ออุปกรณ์ (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. 2551 : 1)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูสอนในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความสนใจที่จะศึกษา ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อจะได้ทราบถึงระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งจะ เป็นข้อมูลสารสนเทศสำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ทุกระดับได้ใช้ประกอบในการวางแผนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ จัดลำดับความสำคัญ ของแผนงานโครงการ และเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่ออบรมสัมมนา ติดตามผลงาน และการให้ ความช่วยเหลือ ตลอดถึงการกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาการ

จุดประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ประสิทธิภาพการทำงาน และสถานภาพในโรงเรียน

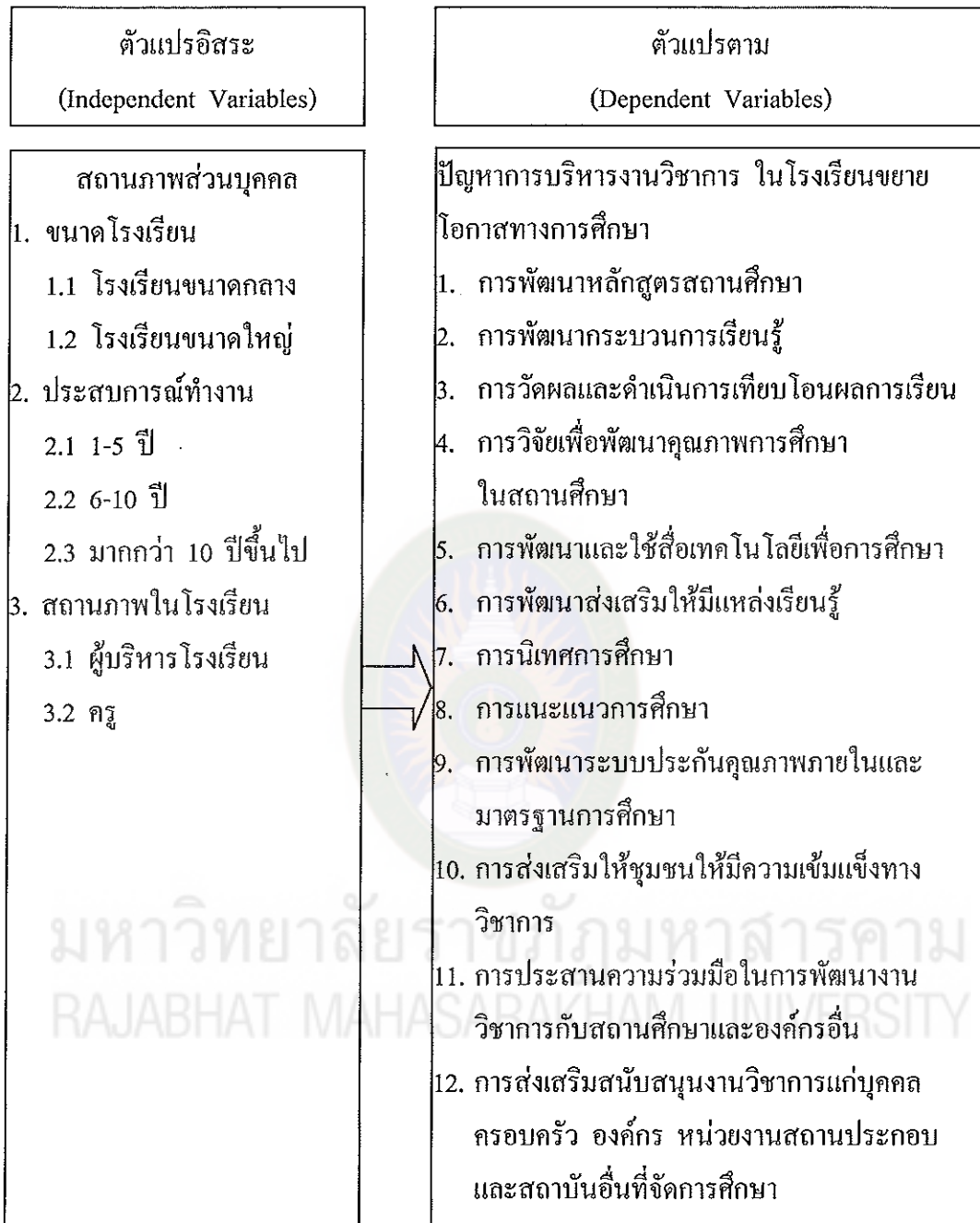
สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 แตกต่างกัน
3. บุคลากรที่มีสถานภาพในโรงเรียนต่างกัน มีระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการปฏิบัติงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32) มาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มี 12 ด้าน ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปร ดังนี้

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 58 คน และครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 812 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 55 คน และครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 385 คน รวมทั้งสิ้น 440 คน ได้มาจากการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรสำเร็จของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 ; อ้างอิงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551 : 22-24) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดกลาง
- 2) โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.2 ประสบการณ์ทำงาน

- 1) 1-5 ปี
- 2) 6-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.1.3 สถานภาพ

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ครู

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ใน 12 งาน คือ

- 3.2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3.2.3 การวัดผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 3.2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 3.2.5 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 3.2.6 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 3.2.7 การนิเทศการศึกษา
- 3.2.8 การแนะแนวการศึกษา
- 3.2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 3.2.10 การส่งเสริมให้ชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 3.2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

3.2.12 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 วัดได้โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประกอบด้วย 12 งาน คือ

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สารระแกนกลางของ กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระดับปัญหา ความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับ วิทยุทัศน์ เป้าหมายและคุณสมบัติที่พึงประสงค์

2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง เป็นการวิเคราะห์และการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีการกำหนด การเตรียม การและการหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชาตามแนวคิด ในปัจจุบันที่ต้องการให้มีการประเมินตามสภาพจริง จัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการ เรียนรู้ของครูผู้สอนแต่ละคน มีการควบคุมดูแลส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ โดยการเยี่ยมชมชั้นเรียนหรือการประชุมเป็นระยะ มีการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอนโดยการนิเทศภายใน ประกอบทั้ง การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านสื่อการเรียนการสอน การแสวงหาความช่วยเหลือจาก แหล่งภายนอกสถานศึกษา

2.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนด ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา การจัดทำแผน การวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ การดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน การจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียน จากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพของ สถานศึกษา การศึกษาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน การวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

2.5 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และ

การบริหารงานวิชาการ การผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อจัดการเรียนการสอน และ การพัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน อื่น และการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.6 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในพื้นที่ การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง การจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา ในบริเวณใกล้เคียง การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและ นอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.7 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา การดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา การประเมินผลการจัดระบบ และ กระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา การติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศ งานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์จัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับ สถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

2.8 การแนะแนวการศึกษา หมายถึง การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ กระบวนการเรียนการสอน การดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคน ในสถานศึกษา การติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนว การศึกษาในสถานศึกษา และการประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่ การศึกษา

2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การวางแผน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ความสำเร็จของสถานศึกษา การดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และ การประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.10 การส่งเสริมให้ชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การศึกษา สํารวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน การจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะ วิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น

2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น หมายถึง การประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาของรัฐเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ระดับอุดมศึกษาทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา และ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

2.12 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การสำรวจการศึกษาข้อมูลการจัด การศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุน ด้านวิชาการของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน

และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

5. ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ระยะเวลาการทำงานของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นปี

6. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่เปิดทำการการเรียนสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 11)

7. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

7.2 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

7.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300-500 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้

2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการวางแผนปฏิบัติในการส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไป